

การจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมโดยใช้นิทานเป็นฐานของเด็กปฐมวัยที่ศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดระนอง

Activities Supporting Moral Behavior by Using Story-based for Early Childhood in Child Development Centers, Ranong Province

ปิยวดี โสมนัส* และวิมลทิพย์ มุสิกพันธ์**

*สาขาวิชาพัฒนากาหรมนุษย สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

**สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

Piyawadee Soommanus*, and Wimontip Musikaphan**

* Major of Human Development, National Institute for Child and Family Development, Mahidol University

** National Institute for Child and Family Development, Mahidol University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมโดยใช้นิทานเป็นฐาน และ 2) ศึกษาวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยในระยะยาว กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยที่ศึกษาอยู่ในเตรียมอนุบาล-อนุบาลปีที่ 2 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดระนอง จำนวน 69 คน ส่วนผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ครูประจำชั้น เจ้าหน้าที่ และผู้ปกครองของเด็ก กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 29 คน ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมจริยธรรมและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินและแบบสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์แบบ Dependent Sample t-test และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลจากการวิจัย พบว่า 1) คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองเพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยพฤติกรรมจริยธรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 3 ด้าน ซึ่งด้านการรู้จักควบคุมตนเอง มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด (ก่อน $\bar{X}$ = .686 และหลัง $\bar{X}$ = 1.370) รองลงมา คือ ด้านความเมตตากรุณา (ก่อน $\bar{X}$ = .598 และหลัง $\bar{X}$ = 1.275) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการรู้จักพึ่งพาตนเอง (ก่อน $\bar{X}$ = .371 และหลัง $\bar{X}$ = .681) 2) วิธีการที่ครูและผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมของเด็ก

ปฐมวัยในระยะยาวมี 5 วิธี คือ การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็ก การให้รางวัลและการลงโทษ การสอนโดยเน้นย้ำสิ่งนั้นอย่างสม่ำเสมอ การปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และการกำหนดข้อตกลงร่วมกัน

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมนิทานเป็นฐาน พฤติกรรมจริยธรรม เด็กปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research were to 1) study comparison pre and post moral behaviors of early childhood by using story-based and 2) study the effective ways to support moral behaviors of early childhood in long term. The researcher used the secondary source of data that provided by Office of the Education Council, Ministry of Education, of which samples by purposive sampling were 69 early childhood who studied kindergarten of child development centers in Ranong province by acquiring the data from advisory teachers, staffs and guardians of 29 samples. The instruments used in this study consisted of moral behaviors test and structured interview that were investigated content validity by professional from Office of the Education Council, Ministry of Education. Descriptive statistics, Dependent Sample t-test and Content analysis were used in analyzing and comparing qualitative data.

The results of research revealed that 1) the post-test moral behaviors scores were higher than the pretest in all 3 categories ($p < .001$): Self-control

scores increased the most (pretest - .686 and post-test - 1.370), followed by kindness (pretest - .598 and post-test - 1.275) and self-reliance (pretest - .371 and post-test - .681), respectively and 2) the teacher and guardian promoted moral behaviors have 5 ways consisting of raising questions to arouse learning in children; reward and punishment; teaching by consistent repetition; good modeling for children and setting up the joint agreement.

Keywords: Story – based Activities, Moral Behavior, Early Childhood

บทนำ

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย วิธีการดำรงชีวิตของคนก็ปรับเปลี่ยนตามกาลเวลา สถาบันครอบครัวมีแนวโน้มแตกแยกเพิ่มมากขึ้น ลักษณะครอบครัวมีขนาดเล็กลง เป็นครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ประกอบอาชีพนอกบ้าน ไม่มีเวลาให้กับลูก ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของคนในครอบครัวในด้านความรัก ความอบอุ่นและการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง (Chockworawattanakorn, 1994) การขาดสมดุลทางด้านจิตใจและทางวัตถุนี้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมที่ขาดระเบียบวินัยตลอดจนการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมด้วยสภาพสังคมที่ไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอนทางด้านจริยธรรมและกระบวนการความถูกต้อง ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมในเชิงที่ไม่เหมาะสมขาดความรู้ ความเข้าใจในการพิจารณาตัดสินใจ พฤติกรรมอะไรเป็นพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสมจึงส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตั้งแต่วัยเด็ก (National Youth Bureau, 1999) สิ่งที่มาตามคือเด็กมีความบกพร่องทางจริยธรรม ปัญหาจริยธรรมจึงเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนตามความยุ่งยากของสังคม เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคคล ครอบครัว และส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง ซึ่งพฤติกรรมจริยธรรมเป็นความประพฤติที่สังคมเห็นว่าดีงาม เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยการปลูกฝังจริยธรรมควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งช่วงปฐมวัยหรือช่วงที่เด็กอายุ 2- 6 ปี เป็นวัยที่เหมาะสมที่จะได้รับการปลูกฝังจริยธรรมเนื่องจากเป็นวัยที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และมาตรฐานทางจริยธรรมจากบิดามารดาและครู ในช่วงปฐมวัยนี้จึงถือได้ว่าเป็นระยะเวลาที่สำคัญที่สุดในการอบรมกล่อมเกล่าและปลูกฝังให้เด็กเป็นคนดี (Yunyongsanga, 2006)

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัย คือการพัฒนาความคิดในการกระทำสิ่งที่ถูกต้อง และพัฒนา

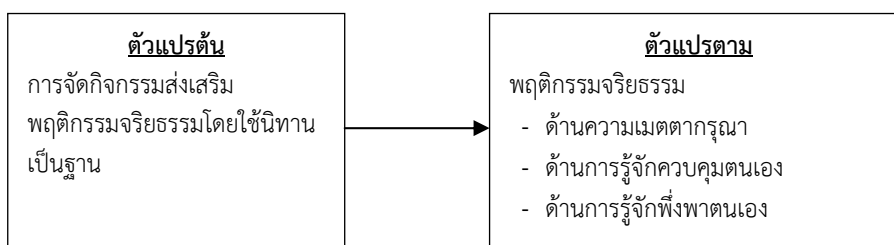
พฤติกรรมอันเป็นที่ยอมรับให้เกิดขึ้น ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสอนโดยตรงด้วยวาจาสุภาพ การจัดสภาพแวดล้อมหรือการเป็นตัวอย่างที่ดี ซึ่งเป็นการสอนโดยอ้อม และการจัดกิจกรรมที่เอื้อให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมทั้งนี้การเล่นเป็นกิจกรรมบูรณาการที่ง่ายที่สุดที่ครูสามารถจัดให้เด็กได้ เพราะนิทานเป็นสื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กที่มีประสิทธิภาพมาก ไม่มีเด็กคนใดไม่ชอบนิทาน นิทานสามารถกระตุ้นจินตนาการ ความคิด และการรับรู้ให้เด็ก ในขณะที่ครูก็สามารถเลือกนิทานที่มีเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่ต้องการเพื่อเล่าให้เด็กฟังได้ (Tantiplacheewa, 2008) เนื้อหาของนิทานหลายเรื่อง หนังสือหลายเล่มสอดแทรกจริยธรรม ทักษะชีวิตและข้อคิดต่างๆ เมื่อเด็กได้ฟังบ่อยๆ ตั้งแต่เล็กจะจำได้แม่นยำ นิทานจึงเป็นการอธิบายสิ่งที่เปี่ยมนามธรรมให้เป็นรูปธรรมให้เด็กเข้าใจได้อย่างง่ายๆ การฟังนิทานจึงนับเป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็กไปพร้อมๆ กัน (Ministry of Education, 2003) สอดคล้องกับ Office of the Education Council (2551) ที่กล่าวเกี่ยวกับนิทานเอาไว้ว่า นิทานถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่คนทุกชาติทุกภาษาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญา สุขภาวะ กิริยามารยาท และคุณธรรมจริยธรรมในเด็ก อย่างแยบยลและได้ผล Yoonwphan (1996) กล่าวเพิ่มเติมว่าการจัดประสบการณ์ทุก ๆ กิจกรรมครูควรจะใช้นิทานเป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก เพราะเด็กวัยนี้จะเริ่มเข้าใจและเริ่มมีจินตนาการมีการเลียนแบบ นิทานจึงเป็นหัวใจสำคัญของเด็กทำให้เด็กมีจินตนาการและผลจากการที่เด็กได้ฟังนิทานทำให้เด็กจดจำได้นาน สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี จุดสำคัญอยู่ที่ความเชื่อมั่นในการใช้นิทานเพื่อปรับพฤติกรรมที่ดีให้แก่เด็ก การสร้างความเข้าใจในนิทานและมีกลวิธี กระบวนการเล่นนิทาน การกำหนดตัวแสดงในนิทานที่มีความหมายและให้บทบาทของการแสดงที่เป็นสื่อให้เด็กจดจำได้ดี การที่ครูใช้นิทานสอนเด็กนั้นเพราะนิทานเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับเด็กแทบทุกวัยโดยเฉพาะเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเล่นนิทานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย เช่น งานวิจัยของ Pariyavatee (2008) ที่ศึกษาผลของการเล่นนิทานที่มีต่อจริยธรรมด้านการพูด และการกระทำของเด็กปฐมวัย พบว่า หลังการเล่นนิทานเด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมดีขึ้นกว่าก่อนเล่นนิทาน งานวิจัยของ Ruamsuk (2015) ที่ศึกษาการสร้างสื่อนิทานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมด้านความมีน้ำใจในเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า สื่อนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้มีผล

ต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคุณธรรมความมีน้ำใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยค่าคะแนนเฉลี่ยการทำแบบทดสอบพฤติกรรมคุณธรรมด้านความมีน้ำใจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองโดยสังเกตเห็นว่าหลังการทดลองเล่านิทานครั้งแรก กลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมความมีน้ำใจต่อครูและเพื่อนเพิ่มมากขึ้น และยังพบงานวิจัยจากต่างประเทศของ Balakrishnan & Thambu (2017) ทำการศึกษาการใช้นิทานเชิงคุณธรรมและจริยธรรมในการปลูกฝังค่านิยมของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางกายภาพของหนังสือนิทาน ภาษา เนื้อเรื่อง ตัวละคร รวมถึงภาพประกอบมีอิทธิพลต่อการเลือกหนังสือนิทานที่เด็กปฐมวัยโปรดปราน มากกว่านั้นวิธีการเล่าเรื่องก็มีความสำคัญในการเป็นเครื่องมือการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยและลักษณะทางศีลธรรมของเด็กปฐมวัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยในอดีตจะเห็นได้ว่านิทานเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก แต่งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการนำนิทานไปใช้ควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยยังมีไม่มากนัก ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจกกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมโดยใช้นิทานเป็นฐานในเด็กปฐมวัยช่วงอายุระหว่าง 2-5 ปี โดยทำการเก็บข้อมูลร่วมกับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดระนอง ที่เข้า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง เพิ่มขึ้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง (เชิงปริมาณ)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เด็กปฐมวัยเพศชายและหญิงที่ศึกษาอยู่ชั้นเตรียมอนุบาล-อนุบาลปีที่ 2 ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ร่วมกับกลุ่มระดับใบซึ่งเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่อยู่ภายใต้โครงการนำร่องเพื่อพัฒนาหลักสูตรว่าด้วยคุณธรรมจริยธรรม ในการป้องกันการทุจริต สำหรับเด็กและเยาวชน: กลุ่มเด็กปฐมวัยหนังสือนิทานที่นำมาใช้เป็นหนังสือที่คัดเลือกเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม โดยให้ครูเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมโดยใช้นิทานเป็นฐาน พร้อมทั้งเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบประเมินโดยให้ครูเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กและผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่มครูและผู้บริหาร รวมทั้งเจ้าหน้าที่กลุ่มระดับใบเพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยในระยะยาว แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมโดยใช้นิทานเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยในระยะยาว

จังหวัดระนอง ปีการศึกษา 2558 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,315 คน อันประกอบด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 42 ศูนย์ โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัย ที่ศึกษาอยู่ในชั้นเตรียมอนุบาล-อนุบาลปีที่ 2 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดระนอง ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 69 คน เป็นการกำหนดขนาดตัวอย่างตามวัตถุประสงค์การวิจัยใช้หลักเกณฑ์ของ Wongwanich & Virachai (2003) ที่กล่าวไว้ว่า การวิจัยเชิงทดลอง ต้องมีขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยกลุ่มละ 20 คน และผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามเกณฑ์ของ “โครงการนำร่องเพื่อพัฒนาหลักสูตรว่าด้วยคุณธรรม จริยธรรมในการป้องกัน

การทุจริต สำหรับเด็กและเยาวชน: กลุ่มเด็กปฐมวัย” ที่ได้รับความอนุเคราะห์มาจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทยร่วมกันหารือและมีข้อตกลงในการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ไว้ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เป็นเด็กปฐมวัยที่ศึกษาอยู่ชั้นเตรียมอนุบาล-อนุบาลปีที่ 2 โดยแบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน

2. บุคลากรในโรงเรียนทั้งผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรม และยินดีให้ความร่วมมือในการร่วมดำเนินการวิจัยจนจบโครงการ

3. ผู้ปกครองมีความยินยอมและร่วมมือที่จะให้บุตรหลานเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ

จากเกณฑ์ดังกล่าวมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่พร้อมเข้าร่วมการวิจัยทั้งหมด 2 แห่งดังนี้ 1. เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านระวี ตำบลบางพระเหนือ อำเภอละฮัน จัหวัดระนอง จำนวน 22 คน 2. เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลนาคา อำเภอสหัสขันธ์ จัหวัดระนอง จำนวน 47 คนโดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

ในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้ข้อมูลบทสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของเด็กปฐมวัยได้อย่างชัดเจนและเพียงพอสำหรับการตอบปัญหาการวิจัยซึ่งประกอบไปด้วย 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มครูประจำชั้นของกลุ่มตัวอย่าง 5 ท่าน เป็นผู้ดำเนินการเล่านิทาน ผู้สังเกตพฤติกรรม และกรอกแบบประเมินพฤติกรรมจริยธรรมก่อนและหลังการเล่านิทาน 2) เจ้าหน้าที่ จำนวน 2 ท่าน เป็นผู้ดำเนินการเล่านิทาน ผู้สังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการเล่านิทาน 3) ผู้ปกครอง จำนวน 22 ท่าน ที่เป็นผู้ดูแลใกล้ชิดนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งยินยอมสมัครใจและสามารถสละเวลามาให้ข้อมูลได้ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เข้ามาเกี่ยวข้องโดยตรงกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสามารถสะท้อนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านมุมมองและประสบการณ์ของตนได้ รวมทั้งการเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball Technique) เพื่อให้ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่หลากหลายสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่ชัดเจนและลึกซึ้ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยปฐมภูมิในส่วนปริมาณ คือ หนังสือนิทานประกอบภาพสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมโดยทางสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมกับสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ฯ ได้คัดเลือกไว้ทั้งหมด 20 เรื่องแต่ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยที่แต่ละโรงเรียนต้องพิจารณาเลือกใช้นิทานเพียง 8 ใน 20 เรื่องตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียนและตามพิจารณาของครูผู้ดำเนินการเล่านิทานจึงมีนิทานที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 8 เรื่อง ได้แก่ 1) ของผา 2) กอดหนูหน่อยนะ นะ นะ กอดหน่อย 3) ขอหนูทำด้วยนะ 4) บ้านใบไม้ 5) พระจันทร์หายไปไหน 6) ค้างคาวค้างคืน 7) มดขยันกับจิ้งจกขี้เกียจ และ 8) แมลงปอจอมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบประเมินพฤติกรรมจริยธรรมในเด็กปฐมวัยเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องและคู่มือ “สมรรถนะของเด็กปฐมวัยตามวัย 3-5 ปี : แนวแนะสำหรับผู้ดูแลเด็กครูและอาจารย์” ซึ่งเป็นเอกสารที่สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดพิมพ์เผยแพร่ไว้เมื่อปี พ.ศ.2552 เพื่อคัดเลือกพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสมรรถนะของเด็กปฐมวัยมาใช้เป็นตัวชี้วัด โดยแบบประเมินมีทั้งหมด 2 ส่วนคือส่วนที่เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวเด็กได้แก่ชื่อ เพศ อายุ และโรงเรียนที่เด็กศึกษาอยู่ และส่วนที่ 2 เป็นตัวชี้วัดสำหรับตรวจสอบและให้คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมคือแบบประเมินพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ซึ่งใช้สำหรับให้ครูเป็นผู้ประเมินโดยทำการสังเกตเด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนและหลังการเล่านิทานเด็กมีพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไรโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 3 ระดับคือให้ 2 คะแนนเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมได้ด้วยตัวเอง 1 คะแนนเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมเมื่อผู้ใหญ่ชี้แนะ 0 คะแนนเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมเลยเพื่อคัดเลือกพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสมรรถนะของเด็กปฐมวัยมาใช้เป็นตัวชี้วัด จากนั้นจึงส่งแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาว่ามีความครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะ และความชัดเจนของภาษา จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีแนวคำถามปลายเปิดที่ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริม

พฤติกรรมจริยธรรมในระยะยาว ซึ่งเป็นบทสัมภาษณ์ครูเจ้าหน้าที่ และผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวนรวมทั้งหมด 29 ท่าน แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำหนังสือจากสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล ส่งไปยังสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลหัตถ์ภูมิเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของ “โครงการนำร่องเพื่อพัฒนาหลักสูตรว่าด้วยคุณธรรมจริยธรรม ในการป้องกันการทุจริต สำหรับเด็กและเยาวชน: กลุ่มเด็กปฐมวัย” ซึ่งได้เก็บข้อมูลจาก 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านระวี ตำบลบางพระเหนือ อำเภอละอุ่น และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลนาคา อำเภอสูข ซึ่งรายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ การวิจัยเชิงปริมาณมีขั้นตอนการดำเนินการทดลองมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมโดยใช้นิทานเป็นฐาน 1 สัปดาห์ ครูของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้ทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กก่อนการจัดกิจกรรมและกรอกข้อมูลลงในแบบประเมิน 2) เริ่มดำเนินการทดลองโดยกลุ่มระดับกับครูดำเนินการเล่านิทานสัปดาห์ละ 1 เรื่องโดยเล่า 5 วันต่อเนื่องสลับกันวันละ 30 นาทีซึ่งทางกลุ่มระดับจะไปร่วมจัดกิจกรรมพร้อมสื่อประกอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมโดยใช้นิทานเป็นฐานจำนวน 2 วันในหนึ่งสัปดาห์ 3) หลังจากเล่านิทานมีการทำกิจกรรมในการทบทวนความเข้าใจในเนื้อหาของนิทานแต่ละเรื่อง แล้วจัดกิจกรรมง่าย ๆ ในวันที่ 4 และ 5 อย่างเช่นกิจกรรมศิลปะหรือกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 4) กลุ่มระดับไปกับครูจะทบทวนเนื้อหาอย่างสั้น ๆ แล้วจัดกิจกรรมบทบาทสมมติหรือกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในห้องเรียนดำเนินการทดลองระหว่างเดือน

มิถุนายนถึงสิงหาคม พ.ศ.2558 รวมระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ 5) จากนั้นครูของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้ทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กหลังการจัดกิจกรรมและกรอกข้อมูลลงในแบบประเมินอีกครั้ง ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บข้อมูลโดยดำเนินการสัมภาษณ์ในลักษณะของการสนทนากลุ่มตามแนวคำถามที่ได้กำหนดไว้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครู-เจ้าหน้าที่ และกลุ่มผู้ปกครองของเด็กในกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ครั้งละไม่เกิน 1 ชั่วโมง

4. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ในการวิเคราะห์และประเมินผลการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยทำการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และสถิติ dependent sample t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมก่อนและหลังการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำบทสัมภาษณ์ครูเจ้าหน้าที่ และผู้ปกครองใน “โครงการนำร่องเพื่อพัฒนาหลักสูตรว่าด้วยคุณธรรม จริยธรรม ในการป้องกันการทุจริต สำหรับเด็กและเยาวชน: กลุ่มเด็กปฐมวัย” ที่ได้รับการอนุเคราะห์จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) สรุปผลและนำเสนอผลการศึกษาโดยการพรรณาความ

ผลการศึกษา

เชิงปริมาณ

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมก่อน-หลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดระนอง

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมก่อน-หลังการทดลอง ประเมินโดยครู

พฤติกรรมจริยธรรม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t-test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ความเมตตากรุณา	.598	.389	1.275	.283	21.521	0.00
2. การรู้จักควบคุมตนเอง	.686	.457	1.370	.299	18.299	0.00
3. การรู้จักพึ่งพาตนเอง	.371	.266	.681	.176	14.539	0.00

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองเพิ่มขึ้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจริยธรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 3 ด้าน ซึ่งด้านการรู้จักควบคุมตนเอง มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด (ก่อนการทดลอง $\bar{X} = .686$ และหลังการทดลอง $\bar{X} = 1.370$) รองลงมาคือ ด้านความเมตตากรุณา (ก่อนการทดลอง $\bar{X} = .598$ และหลังการทดลอง $\bar{X} = 1.275$) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการรู้จักพึ่งพาตนเอง (ก่อนการทดลอง $\bar{X} = .371$ และหลังการทดลอง $\bar{X} = .681$)

เชิงคุณภาพ

2. วิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยในระยะยาวจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ครู และเจ้าหน้าที่ระดับใบ สามารถสรุปวิธีการในการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมในระยะยาวออกเป็น 5 วิธีการ ได้แก่ 1) การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็ก 2) การให้รางวัลและการลงโทษ 3) การสอนโดยเน้นย้ำสิ่งนั้นอย่างสม่ำเสมอ 4) การปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก 5) การกำหนดข้อตกลงร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ระบุว่า “ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองเพิ่มขึ้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง”

การสรุปสมมติฐานในข้อนี้ พบว่า พฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมจริยธรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 3 ด้าน คือ คะแนนด้านการรู้จักควบคุมตนเอง มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความเมตตากรุณา และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการรู้จักพึ่งพาตนเอง จากผลการศึกษาข้างต้นมีความสอดคล้องกับ Office of the Education Council (2008) ที่กล่าวเกี่ยวกับนิทานเอาไว้ว่า นิทานถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่คนทุกชาติทุกภาษาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญา สุขภาวะ กิริยามารยาท และคุณธรรมจริยธรรมในเด็ก อย่างแยบยลและได้ผล การเล่านิทานและการอ่านหนังสือให้เด็กฟังมีส่วนทำให้เด็กฉลาดและเป็นคนดี ในส่วนของ Tantiplacheewa (1998) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่านิทานกับ

เด็กเป็นของคู่กัน โดยธรรมชาติของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ชอบฟังนิทาน เพราะนิทานให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และตอบสนองความต้องการของเด็ก กิจกรรมการเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบ นิทานจึงเปรียบเสมือนเป็นสิ่งที่เราทำให้เด็กสนใจ ซึ่งความสนใจนี้เป็นแรงจูงใจภายในที่มีคุณภาพผลักดันให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ใคร่เรียน นำไปสู่ความงอกงามและพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กได้อย่างดี

นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย เช่น งานวิจัยของ Siwakosit (2017) ที่ศึกษาผลของการเล่านิทานที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยหลังการเล่านิทานสูงกว่าก่อนการเล่านิทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งมีด้านย่อย คือ ด้านความเมตตากรุณา ด้านการรู้จักควบคุมตนเอง และด้านการรู้จักพึ่งพาตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pariyavatee (2008) ที่ศึกษาผลของการเล่านิทานที่มีต่อจริยธรรมด้านการพูด และการกระทำของเด็กปฐมวัย พบว่า หลังการเล่านิทานเด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมดีขึ้นกว่าก่อนเล่านิทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ Nuansanit (2012) ได้ทำการศึกษาคำเปรียบเทียบการรับรู้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และความเมตตากรุณาของเด็ก ปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานกับการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานมีการรับรู้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ และด้านความเมตตากรุณา สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. วิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยในระยะยาว

จากบทสัมภาษณ์ของครูและผู้ปกครองได้สะท้อนวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยได้สรุปวิธีการออกเป็น 5 วิธี ได้แก่

1) การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็ก โดยครูเป็นผู้กระตุ้นด้วยการตั้งคำถามกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน หรือสิ่งที่เด็กเกิดความสงสัย การตั้งคำถามต้องมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดและใช้คำถามเชิงบวก เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาทางความคิด และการลงมือ

ลองถูก ด้วยตนเอง แม้เด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถตัดสินใจ ความถูกต้องทางจริยธรรมได้ด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง มักจะบุเหตุผลตามการรับรู้ของตนมากกว่าข้อเท็จจริง แต่การโยนคำถามเพื่อให้เด็กตอบ ครูจะใช้การกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกคิด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่าเดิม เพื่อให้เด็กเรียนรู้และเข้าใจถึงปัญหาว่าสิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ สิ่งไหนที่ทำแล้วเป็นผลเสียกับตนเองและต่อผู้อื่น สอดคล้องกับ Phulsopha (2017) ที่กล่าวว่าครูผู้ปกครอง ควรให้โอกาสเด็กได้พูดสื่อความรู้สึกและความต้องการของตนเองออกมาด้วยการตั้งคำถามเพิ่มเติมให้แก่เด็กเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ ควรตั้งคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ อีกนัยหนึ่งเด็กยังได้เรียนรู้มารยาทและจริยธรรมเบื้องต้น ซึ่งคือเรื่องของการให้เกียรติกันในการรับฟังสิ่งที่ผู้อื่นพูดนอกจากนี้ Sangsuan (2007) ยังกล่าวว่าการใช้คำถามเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และช่วยพัฒนาความคิดให้กับเด็ก หากเด็กได้รับการกระตุ้นและมีการเตรียมความพร้อมด้วยการใช้คำถามอย่างถูกวิธีจะส่งผลให้พัฒนาการทางสติปัญญาเจริญงอกงาม ซึ่งการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กเป็นอีกวิธีหนึ่งในการพัฒนาทักษะการทำงานของสมองขั้นสูงหรือ Executive Functions เพราะเป็นวิธีการที่ช่วยกระตุ้นทักษะความคิดในด้านของความจำส่วนปฏิบัติการ (Working Memory) ของเด็กช่วยให้เด็กจดจำเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้ในใจ และกระตุ้นให้เด็กเกิดการขบคิด ทำความเข้าใจ เปรียบเทียบ เชื่อมโยงและประมวลผลข้อมูลเก่าและใหม่มาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดซ้ำเดิม ซึ่งเป็นอีกวิธีการในการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเริ่มมีเหตุผลเชิงจริยธรรมและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมจริยธรรมในระยะยาว (Juthapakdeekul, 2015)

2) การให้รางวัลและการลงโทษ เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมให้กับเด็กได้ โดยการให้รางวัลหรือเรียกว่า การเสริมแรงทางบวก เช่น การพูดชมเชย ยกย่อง ยอมรับ การปรบมือ การให้ในสิ่งที่ชอบ ฯลฯ และการยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่ดีของเด็กด้วยวิธีการลงโทษ เช่น การงดกิจกรรมที่ชื่นชอบ ให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ การเพิกเฉยและไม่สนใจ ซึ่งในส่วนของการลงโทษโดยการดูดำ หรือการเขียนติ ครูและผู้ปกครองมองว่าจะเป็นวิธีที่ควรหลีกเลี่ยงแม้จะช่วยระงับพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของเด็กได้ทันทีแต่ไม่ใช่วิธีที่ยั่งยืนในระยะยาว และทุกครั้งที่มีการเสริมแรงและการลงโทษต้องอธิบายเหตุผลและปรับความเข้าใจ เพื่อให้เด็กได้รู้ว่าการได้เกิดขึ้นเป็นเพราะสาเหตุอะไร ซึ่งวิธีการที่กล่าวมานี้ต้องทำอย่างสม่ำเสมอทันทีที่เกิดพฤติกรรมนั้น ๆ โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับ

สถานการณ์และพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน ซึ่งสามารถเทียบเคียงได้กับทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำของ Skinner (1990) ที่กล่าวว่าการวางเงื่อนไขแบบการกระทำนั้นเป็นการตอบสนองที่ควบคุมได้ และมีหลักการเรียนรู้ว่าการกระทำใดที่ทำแล้วได้รับรางวัล พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มที่จะกระทำซ้ำ ซึ่งนักจิตวิทยานิยมเรียกว่า การเสริมแรง (Reinforcer) แทนคำว่า รางวัล โดยจะให้การเสริมแรงเมื่อมีการตอบสนองที่ต้องการเกิดขึ้น โดยการเสริมแรงสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กพัฒนาเด็กเล็กจะเน้นสิ่งเสริมแรงปฐมภูมิ คือ เป็นลักษณะทางชีววิทยาที่เพิ่มความพอใจและลดความไม่พึงพอใจลง หรือสนองความต้องการทางกายภาพได้ เช่น พาลูกไปกินไอติม เมื่อลูกทำการบ้านเสร็จ ถ้าไม่เด็กพูดคุยกกันจะให้ไปทานข้าว เป็นต้น และสิ่งเสริมแรงทุติยภูมิ คือ พฤติกรรมของเด็กส่วนมากตอบสนองเพื่อรางวัลต่าง ๆ เช่น เมื่อเด็กตั้งใจเรียนครูจึงให้คะแนน เด็กเก็บของเล่นเป็นระเบียบเราก็กทำ การชื่นชมหรือปรบมือให้ เป็นต้น ส่วนวิธีการลงโทษจะมีผลในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาโดยจะได้ผลดีที่สุดถ้าเกิดขึ้นระหว่างที่ยังกระทำพฤติกรรมอยู่หรือทันทีที่พฤติกรรมสิ้นสุดลง เช่น การว่ากล่าว ตักเตือนเมื่อลูกโวยวายหรือทำลายข้าวของ หรือเมื่อลูกพูดคำหยาบทำโทษด้วยการงดดูการ์ตูนหรือไม่ให้เล่นของเล่น ซึ่งการลงโทษในเด็กปฐมวัยจะไม่เน้นการลงโทษที่รุนแรงเพราะผลที่ตามมาคือเด็กอาจจะมีพฤติกรรมหลักหนี หวาดกลัว ก้าวร้าว ไม่กล้าเข้าใกล้พ่อแม่ที่ขบถลงโทษด้วยวิธีรุนแรง ถ้าพ่อแม่ลงโทษเด็กที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ต้องให้แรงเสริมแก่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพราะการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียวจะทำให้เด็กทราบว่าการกระทำนั้น "ผิด" แต่จะไม่ทราบเลยว่าพฤติกรรมใดควรกระทำ ถ้าไม่มีการให้รางวัลการลงโทษเช่นนี้ก็จะส่งผลต่อการเรียนรู้ (Skinner, 1971, cited in Kaotrakool, 2016) สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1973, cited in Bhanthumnavin, 1981) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางจริยธรรมตามลำดับขั้น ซึ่งเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะอยู่ในระดับที่ 1 คือระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre Conventional level) เป็นระดับที่การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์หรือสร้างความพึงพอใจให้แก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่นเพราะเด็กวัยนี้ยังไม่เข้าใจในเรื่องเหตุและผลมากเลยจะมีลักษณะการแสดงออกในเชิงจริยธรรมและเหตุผลได้ขึ้นอยู่กับรางวัลและการลงโทษ โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยจะหลบหลีกมิให้ตนเองถูกลงโทษเพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับหรือสูญเสียสิ่งที่ปรารถนาไปแล้วจะยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือตน

3) การสอนโดยเน้นย้ำสิ่งนั้นอย่างสม่ำเสมอ วิธีการนี้ครูและผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสองแห่งได้พูดไปในทางเดียวกันว่าเป็นวิธีการที่สำคัญมากในการช่วยให้เด็กเกิดพฤติกรรมจริยธรรมในระยะยาวคือ การสอนโดยการเน้นย้ำซ้ำทวน ครูควรใช้วิธีการกระตุ้นความจำ เช่น ให้เด็กทำกิจกรรมนั้นซ้ำบ่อย ๆ คอยสอดแทรกเรื่องราวต่าง ๆ เข้าไปในชีวิตประจำวันของเด็กซึ่งควรคำนึงถึงความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน โดยสามารถเทียบเคียงกับกฎการเรียนรู้ (Law of Learning) ของ Thorndike (1933, cited in Kaotrakool, 2016) ที่ค้นพบกฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) ว่าเด็กจะต้องมีความพร้อมในการเรียนรู้ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งมีพื้นฐานของประสบการณ์เดิม สภาพความพร้อมของหู ตา ประสาทสมอง กล้ามเนื้อ ประสบการณ์เดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้รับจากครู ตลอดจนความสนใจ ความเข้าใจต่อสิ่งที่เรียน จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จริยธรรมได้ และกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การที่เด็กได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อย ๆ ย่อมจะทำให้เกิดความสมบูรณ์ในการแสดงพฤติกรรมจริยธรรมในระยะยาว โดยการฝึกฝนหรือการเน้นย้ำกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ ย่อมทำให้เกิดพัฒนาที่แน่นแฟ้นระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้แล้วได้นำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้บ่อยครั้งจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่มั่นคงถาวร หรืออาจกล่าวได้ว่า เมื่อได้เรียนรู้สิ่งใดแล้วนำไปใช้ประจำก็จะทำให้ความรู้ยู่คงทนถาวรและไม่ลืม เช่น กิจกรรมการเล่านิทานที่ทำอย่างสม่ำเสมอจนทำให้เด็กเกิดการจดจำ เรียนรู้ตัวละครแต่ละตัวผ่านการเล่าเรื่องและนำพฤติกรรมที่ดีของตัวละครไปใช้ การทำกิจกรรมสวัสดีให้ทั่วทุกท่ายก่อนเข้าเรียน และหลังเรียนเป็นประจำจนเป็นกิจวัตร เป็นต้น แต่หากเด็กไม่ได้รับการฝึกฝนซ้ำทวนหรือไม่ได้ใช้ ไม่ได้ทำบ่อย ๆ ย่อมทำให้เกิดความมั่นคงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองอ่อนกำลังลงหรือลดความเข้มลง พฤติกรรมจริยธรรมของเด็กก็จะไม่เกิดขึ้น

4) การปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก ทำให้เด็กสังเกตเห็นพฤติกรรมของผู้ใหญ่แล้วทำตามโดยยังไม่สามารถแยกแยะว่าสิ่งที่ทำนั้นดีหรือไม่ครูและผู้ปกครองในฐานะที่มีวุฒิภาวะและใกล้ชิดเด็กมากที่สุดจึงควรแสดงพฤติกรรมที่ดีทั้งทางกายและวาจาเพื่อเป็นแบบอย่างให้เด็กปฏิบัติตาม สามารถเทียบเคียงได้กับทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคมตามแนวคิดของBandura (1986) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากการสังเกตตัวแบบ (Observational Learning) ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่ต้องลองผิดลองถูก ดังนั้นการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ของสังคมจึงผ่านมาจากประสบการณ์ของผู้อื่น โดยการได้ยินและการเห็น โดยไม่มี

ประสบการณ์ตรงมาเกี่ยวข้อง คนส่วนมากรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากตัวแบบแทบทั้งสิ้นซึ่งผู้ปกครองหรือครูสามารถเป็นตัวแบบที่ดีให้กับเด็กปฐมวัยในเชิงพฤติกรรม (Behavioral Modeling) และเชิงวาจา (Verbal Modeling) ได้ เช่น การแสดงพฤติกรรมจริยธรรมให้เด็กเห็น หรือในทางวาจาการมีตัวแบบที่พูดบอกหรือเขียนบอกจะทำอะไรอย่างไร หากแสดงตัวแบบมากกว่าหนึ่งอย่างย่อมทำให้เด็กสังเกตเห็นได้ชัดเจนขึ้นนำไปสู่การเลียนแบบพฤติกรรมจริยธรรมซึ่งการเลียนแบบนี้มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานของระบบประสาทส่วนที่เรียกว่า เซลล์กระจกเงา หรือ Mirror Neuronทำหน้าที่วางแผนในการเคลื่อนไหวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยเซลล์จะทำการบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ของสิ่งที่มองเห็นแล้วนำมากำหนดพฤติกรรมของตัวเอง ซึ่งเป็นต้นเหตุที่ทำให้มนุษย์มีบุคลิกหรือนิสัยใจคอเหมือนกับคนอื่นในสังคม ตามแต่ผู้คนและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวจะกำหนด (Chaiyawat, 2011)

5) การกำหนดข้อตกลงร่วมกันการสร้างข้อตกลงร่วมกันของครูและเด็กถือว่าเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของเด็กให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีแบบแผน เพราะการเข้ามาเรียนหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บางคนเล่นของเล่นชิ้นเดียว บางคนอยากเล่นคนเดียว บางคนหวงพื้นที่เล่น โดยไม่ให้คนอื่นมายุ่ง หรือบางคนพูดคำหยาบ ก้าวร้าว การมีข้อตกลงร่วมกันทำให้เด็กรู้จักการแบ่งปัน รู้จักการให้ รู้จักการร่วมเล่นกับผู้อื่น การทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นข้อตกลงของพวกเราที่เด็กได้ร่วมคิด จึงถือว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนให้การยอมรับและพร้อมปฏิบัติตาม แม้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของPiaget (1932/1965, cited in Shaffer & Kipp, 2007) อาจกล่าวว่าเด็กปฐมวัยหรือเด็กที่มีอายุ 2 - 5 ปี นั้นต้องจัดอยู่ในพัฒนาการจริยธรรมช่วงแรก เรียกว่า ช่วง Premoral Period คือตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี ในช่วงวัยนี้ เด็กไม่ค่อยให้ความสนใจหรือมีความตระหนักในเรื่องกฎกติกามากนัก แต่เมื่อเด็กต้องเจริญเติบโตเข้าสู่ช่วงที่ 2 คือ Heteronomous Morality ที่มีช่วงอายุระหว่าง 5-10 ปี จะเป็นช่วงที่เด็กเชื่อว่ากฎเกณฑ์หรือกติกาเป็นสิ่งที่ตายตัวล่วงละเมิดและเปลี่ยนแปลงไม่ได้ อย่างไรก็ตามครูและผู้ปกครองซึ่งถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทในชีวิตของเด็กช่วง Premoral Period ต้องเริ่มสร้างกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงเพื่อฝึกฝนให้เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น

อย่างไรก็ตามวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยในระยะยาวที่กล่าวข้างต้นเป็นวิธีการที่วิเคราะห์จากข้อมูลที่เล่าผ่านประสบการณ์ของครูและผู้ปกครองที่มีต่อเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 แห่ง ซึ่งแต่ละวิธีควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญอันสามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะจากการวิจัย ทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. ผลจากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยหลังการเล่นนิทานทั้ง 8 เรื่องมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมสูงกว่าก่อนการเล่นนิทานทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการรู้จักควบคุมตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความเมตตากรุณา และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการรู้จักพึ่งพาตนเอง ดังนั้น ผู้ปกครองหรือครอบครัวสามารถเสริมสร้างให้เด็กมีพฤติกรรมจริยธรรมได้ด้วยการหันมาเล่นนิทานให้ลูกหลานฟังเป็นประจำ ซึ่งสามารถเลือกนิทาน 8 เรื่องไปใช้ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

2. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ค้นพบวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยในระยะยาว ซึ่งครอบครัวมีบทบาทสำคัญที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ดังนั้น ครอบครัวควรเป็นแบบอย่างที่ดีโดยการแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมให้เด็กเห็นและทำตาม ฝึกการตั้งคำถามหรือพูดคุยกับเด็กเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด การหากิจกรรมที่ส่งเสริมจริยธรรมของเด็กและเน้นย้ำกิจกรรมนั้นอย่างสม่ำเสมอ รู้จักการสร้างข้อตกลงร่วมกันกับเด็ก เน้นย้ำโดยการสอดแทรกจริยธรรมเข้าไปในชีวิตประจำวัน การพูดชื่นชม ให้กำลังใจ ปรบมือ เมื่อเด็กมีการกระทำที่ดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผลการจัดกิจกรรมการเล่นกับการจัดกิจกรรมรูปแบบอื่นเพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของเด็กปฐมวัย และการออกแบบการวิจัยให้มีทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเพื่อเป็นการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนที่อาจจะเกิดขึ้น

2. การประเมินพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยควรทำการศึกษาโดยให้ครูและผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินควบคู่ไปด้วยกันเพื่อนำผลมาเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

References

- Balakrishnan V. & Thambu N. (2017). Using moral and ethical stories to inculcate values among preschoolers. *International Journal for Studies on Children, Women, Elderly and Disabled*, (2,), 8-15. [in Thai].
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Bhanthumnavin, D. (1981). *Ethics psychology and language psychology*. Bangkok: Thai WatanaPanich. [in Thai].
- Chaiyawat, P. (2011). *Mirror Neuron*. Faculty of Allied Health Science, Thammasat University, 11(3), 451-459. [in Thai].
- Chockworawattanakorn, M. (1994). *Crisis of Thai Child Life is Problem that is Not Too Late for Solving*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai].
- Juthapakdeekul, N. (2015). *Multisensory learning. Encyclopedia of Education*. Bangkok: Faculty of Education, Srinakharinwirot University. [in Thai].
- Kaotrakool, S. (2016). *Educational psychology (12th)*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai].
- Ministry of Education. (2003). *Early childhood education curriculum B.E. 2546*. Bangkok: The teacher's council of Thailand, LatPhrao. [in Thai].
- National Youth Bureau. (1999). *Children and Youth Development Plan vol.8 in phase of National Economic and Social Development*, Bangkok. [in Thai].
- Nuansanit, P. (2012). A comparative of perception Ethical Behavior of kindergarten students level 1 between the process of establishing a learning experience by using story and the process of establishing a learning experience as normal. *Journal of Assessment Education*, Mahasarakham University, 17(1), 238. [in Thai].

- Office of the Education Council. (2008). *Good Relationship making process in family by using storytelling Reading with children*. Bangkok: PrikwarnGraphics. [in Thai].
- Pariyavatee, P. (2008). *Development of Young Children's Ethics Using StoryTelling with Follow up. Master's Project, M.Ed. (Early Childhood Education)*. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. [in Thai].
- Phulsopha, P. (2017). The Development of Playing for Early Childhood Learning in 21st Center. *Kasetsart Educational Review*, 32(1), 26. [in Thai].
- Ruamsuk, P. (2015). The Development of Tales to Enhance Generosity in Children in Early Childhood. *Veridian E-Journal: Humanities, Social Sciences and Arts*, 8(1), 904. [in Thai].
- Sanguansri, C. (2007). *Teaching activities for practicing scientific process skillin early childhood*. Lopburi: ThepsatriRajabhat University. [in Thai].
- Shaffer, D. R. & Kipp, K. (2007). *Developmental Psychology: Childhood and Adolescence* (8th ed.). California: Wadsworth.
- Siwakosit, P. (2017). *The Effects of Storytelling on Moral Behaviors of Preschool Children in Private Schools in Bangkok*. Master' Thesis, Department of Human Development, Mahidol University. [in Thai].
- Skinner, B.F. (1990). *Science and Human Behavior*. New York: Macmillan.
- Tantiplacheewa, K. (1998). Storytelling. *Journal of Early Childhood Education*, 2(2), 16 - 17. [in Thai].
- Tantiplacheewa, K. (2008). *Learning activities for early childhood*. Bangkok: MitrSamphan graphics press. [in Thai].
- Wongwanich, S. & Virachai, N. (2003). *Thesis Counselling Methods*. Bangkok: Center for Innovations Textbooks and Academic Papers Faculty of Education, Chulalongkorn University.[in Thai].
- Yoonwphan, K. (1996). *Storytelling*. Bangkok: Suweeriyasan publishing. [in Thai].
- Yunyongsanga, L. (2006). Ethics for Early Childhood. *Journal of Early Childhood Education*. 10(1), 33. [in Thai].